

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ТЕРАПІЇ ІМЕНІ Л.Т. МАЛОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»**

"ЗАТВЕРДЖЕНО"

Вченою радою

ДУ «НІТ ім. Л. Т. Малої НАМНУ»

протокол № 4

від «04» квітня 2023 р.

**ПИТАННЯ ДО ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ
ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ ЗА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ
ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 222 «МЕДИЦИНА» В 2023 РОЦІ**

Харків

Програму вступного іспиту складено відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

1. Артеріальна гіпертензія. Визначення. Класифікація. Визначення ступеню ризику. План дослідження хворого на артеріальну гіпертензію.
2. Гіпертонічна хвороба (есенціальна артеріальна гіпертензія). Визначення. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Препарати I та II ряду. Класифікація гіпертензивних кризів. Невідкладна допомога при гіпертензивному кризі. Профілактика. Прогноз та працездатність.
3. Симптоматичні артеріальні гіпертензії. Особливості клініки ниркових, ендокринних і гемодинамічних артеріальних гіпертензій. Значення інструментальних і лабораторних методів дослідження для діагностики симптоматичних гіпертензій. Диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості терапевтичного і хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
4. Спостереження за хворими на артеріальну гіпертензію під час воєнних дій. Супровід хворих літнього віку на артеріальну гіпертензію.
5. Ішемічна хвороба серця. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка та діагностика стабільної та нестабільної стенокардії. Диференційний діагноз. Ускладнення. Диференційоване лікування. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
6. Гострі коронарні синдроми. Визначення. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів гострого інфаркту міокарда. Лікувальна тактика в різні періоди гострого інфаркту міокарда і нестабільної стенокардії.
7. Спостереження за хворими на ішемічну хворобу серця під час воєнних дій. Супровід хворих літнього віку на ішемічну хворобу серця.
8. Ускладнення гострого інфаркту міокарда та невідкладна допомога. Реабілітація хворих на гострий інфаркт міокарда. Профілактика. Прогноз та працездатність.
9. Хронічна серцева недостатність. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клініка. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Значення інструментальних методів. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
10. Спостереження за хворими на хронічну серцеву недостатність під час воєнних дій. Супровід хворих літнього віку на хронічну серцеву недостатність.
11. Порушення ритму серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми виникнення аритмій. Особливості порушень гемодинаміки, клініки. ЕКГ діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Диференційована терапія. Профілактика. Прогноз та працездатність.
12. Порушення провідності серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Особливості клінічної та ЕКГ-діагностики ступенів атріовентрикулярної

- блокади та блокад ніжок пучка Гіса. Синдром Морганьї- Едемса-Стокса. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
13. Міокардити. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
14. Кардіоміопатії. Визначення. Етіологія. Класифікація. Особливості
15. Особливості клінічних проявів, перебігу, зміни інструментальних та лабораторних даних залежно від етіології. Диференційний діагноз. Ускладнення. Диференційоване лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
16. Перикардити. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Особливості клінічних проявів, перебігу і діагностики сухого, ексудативного і констриктивного перикардитів. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Показання до пункції перикарду, діагностичне і лікувальне значення. Диференційована терапія. Профілактика. Прогноз та працездатність.
17. Інфекційний ендокардит. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Особливості клінічного перебігу. Диференціальний діагноз. Ускладнення. Значення ехокардіографічного дослідження у діагностиці. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
18. Недостатність морального клапану серця. Визначення. Етіологія. Особливості порушень гемодинаміки, клінічних проявів. Класифікація. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості терапевтичної тактики. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
19. Стеноз мітрального клапану серця. Визначення. Етіологія. Особливості порушень гемодинаміки, клінічних проявів. Класифікація. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості терапевтичної тактики. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
20. Комбіновані мітральні вади серця. Визначення. Етіологія. Особливості порушень гемодинаміки, клінічних проявів. Класифікація. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості терапевтичної тактики. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
21. Недостатність аортального клапану серця. Визначення. Етіологія. Особливості порушень гемодинаміки, клінічних проявів. Класифікація. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Ускладнення. Особливості терапевтичної тактики. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність
22. Стеноз аортального клапану серця. Визначення. Етіологія. Особливості порушень гемодинаміки, клінічних проявів. Класифікація. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Ускладнення. Особливості

- терапевтичної тактики. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність
23. Комбіновані аортальні вади серця. Визначення. Етіологія. Особливості порушень гемодинаміки, клінічних проявів. Класифікація. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Ускладнення. Особливості терапевтичної тактики. Показання до хірургічного лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
24. Вроджений дефект міжпередсердної перетинки серця. Визначення. Етіологія. Механізми порушення гемодинаміки, компенсації та декомпенсації, їх особливості при розвитку й прогресуванні легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Варіанти клінічного перебігу залежно від глибини порушень кардіогемодинаміки та виразності легеневої гіпертензії.
25. Вроджений дефект міжшлуночкової перетинки серця. Визначення. Етіологія. Механізми порушення гемодинаміки, компенсації та декомпенсації, їх особливості при розвитку й прогресуванні легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Варіанти клінічного перебігу залежно від глибини порушень кардіогемодинаміки та виразності легеневої гіпертензії.
26. Відкрита артеріальна протока. Визначення. Етіологія. Механізми порушення гемодинаміки, компенсації та декомпенсації, їх особливості при розвитку і прогресуванні легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних та інвазивних методів діагностики. Варіанти клінічного перебігу залежно від глибини порушень кардіогемодинаміки та вираженості легеневої гіпертензії.
27. Коарктація аорти. Визначення. Етіологія. Механізми порушення гемодинаміки, компенсації та декомпенсації, їх особливості при розвитку і прогресуванні легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних й інвазивних методів. Варіанти клінічного перебігу залежно від глибини порушень кардіогемодинаміки та виразності легеневої гіпертензії.
28. Тромбоемболія легеневої артерії. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клінічні прояви. Диференційний діагноз. Ускладнення. Диференційоване лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.
29. Діагностика та надання невідкладної допомоги при кардіогенному шоці.
30. Хронічний гепатит: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні синдроми, діагностика, ускладнення, лікування» профілактика, прогноз.
31. Діагностика та надання невідкладної допомоги при набряку легенів.
32. Диференціальний діагноз хронічного гепатиту.
33. Діагностика та надання невідкладної допомоги при алергічній реакції. Хронічний панкреатит: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, ускладнення, експертиза працездатності.
34. Діагностика та надання невідкладної допомоги при астматичному статусі.
35. Рак товстої кишки: клінічні ознаки, рання діагностика, профілактика,

методи лікування.

36. Бронхіальна астма: класифікація, клініка, етіологія, патогенетичні варіанти, діагностика, ускладнення, лікування.
37. Сучасні схеми лікування хворих на виразкову хворобу шлунка та дванадцятипалої кишки.
38. Диференційний діагноз виразкової хвороби.
39. Сучасний погляд на діагностику та лікування деформуючого остеоартрозу.
40. Особливості спостереження хворих з хворобами опорно-рухового апарату в умовах воєнного стану.
41. Хронічний лімфолейкоз: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, ускладнення, лікування, профілактика, прогноз.
42. Диференціальний діагноз жовтяниць.
43. Сучасні аспекти діагностики та лікування пневмоній.
44. Хвороба та синдром Іценко-Кушинга: клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, прогноз.
45. Діагностика та надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці.
46. Хронічний панкреатит: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, ускладнення, експертиза працездатності.
47. Диференціальний діагноз пневмоній.
48. Диференційоване застосування глюкокортикоїдів у терапевтичній практиці. Показання, протипоказання.
49. Неспецифічний виразковий коліт та хвороба Крона: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз, профілактика.
50. Диференціальний діагноз хронічного гломерулонефриту.
51. Питання надання допомоги хворим з захворюваннями нирок в умовах воєнного часу.
52. Диференціальний діагноз хронічного панкреатиту.
53. Надання допомоги хворим гастроентерологічного профілю під час воєнних дій.
54. Діагностика та лікування гострої ревматичної лихоманки.
55. Рак шлунка: рання діагностика, клінічні групи, стадії, шляхи метастазування, профілактика, методи лікування.
56. Диференціальний діагноз васкулітів.
57. Діагностика та надання невідкладної допомоги при тромбоемболії легеневої артерії.
58. Легеневе серце: класифікація, етіологія, патогенез, основні клінічні прояви, перебіг та лікування.
59. Диференціальний діагноз набрякового синдрому.
60. Діагностика та надання невідкладної допомоги при набряку Квінке.
61. Цукровий діабет: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, особливості перебігу діабету у хворих молодого та похилого віку.
62. Коматозні стани при цукровому діабеті. Діагностика, лікування.

63. Діагностика дифузного токсичного зобу.
64. Діагностика та лікування гіпотиреозу.
65. Надання допомоги хворим з патологією залоз внутрішньої секреції під час воєнного стану.
66. Атеросклероз. Визначення. Етіологія. Патогенез. Особливості клінічних проявів залежно від локалізації. Діагностика. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікувальна тактика, первинна й вторинна профілактика.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна література

1. Актуальні питання внутрішньої медицини (в схемах і таблицях) : навчальний посібник / Біловол О. М., Березін О.Є., Власенко М., Кірієнко О.М., Тверетінов О.Б., Фадеєнко Г. Д. Та ін.- Харків: ХНМУ, Львів: Видавництво «Новий світ2000»,2022.- 340 с. <https://ns2000.com.ua/aktualni-pytannia-vnutrishnoi-medytyny-v-skhemakh-itablytsiakh-navchalnyy-posibnyk/>
2. Актуальні питання гастроентерології: навчальний посібник / за ред. О.М. Біловола; Біловол О.М., Вірстюк Н.Г., Двояшкіна Ю.І., Князькова І.І., Тверетінов О.Б., Фадеєнко Г.Д. та ін.- Вінниця: Нова книга, 2021. -168 с. https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=7140&download_id=427
3. Військова та клінічна токсикологія: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. М.М. Козачка. - Київ, 2007. - 376 с.
4. Військова терапія: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. М.М. Козачка. - Київ, 2007.-448 с.
5. Внутрішня медицина. У 3 т. Т. 1 / за ред. проф. К.М. Амосової. - К.: Медицина, 2008. - 1056 с.
6. Внутрішня медицина: У 3 т. Т. 2 /А.С. Свінціцький, Л.Ф. Конопльова, Ю.І. Феценко та ін.; за ред. проф. К.М. Амосової. - К.: Медицина, 2009. - 1088 с.
6. Внутрішня медицина: Порадник лікарю загальної практики: навчальний посібник / А.С. Свінціцький, О.О. Абрагамович, П.М. Боднар та ін.; за ред. проф. А.С. Свінціцького. - ВСВ «Медицина», 2014. - 1272 с. + 16с. кольоров. вкл.
7. Диференціальна діагностика основних синдромів при захворюваннях органів дихання та додаткові матеріали з фтизіатрії: навчальний посібник / за ред. проф. Л.Д. Тодоріко.- Чернівці: БДМУ Медуніверситет, 2011. - 320 с.
8. Довідник з клінічної ендокринології / За ред. М. Д. Тронька, О. В. Большової.- Київ: Медкнига,2020.-368 с.
9. Ендокринологія: підручник для студ. вищих мед. Навч. закладів / [П.М. Боднар, Ю.І. Комісаренко, Г.П. Михальчишин, та ін.]; за ред. Ю.І. Комісаренко, Г.П. Михальчиши.- 5-е вид., оновл. та доп. – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 536 с.: іл.

10. Інтенсивна терапія в ендокринології (невідкладні стани) / за ред. М.В. Власенко.- Київ: Медкнига, 2021.-144 с.
11. Інфекційні хвороби. Під редакцією Голубовської О.А.-Київ, ВСВ «Медицина».- 2014.- 783 с.
12. Класифікація хвороб органів травлення. Розділ «Класифікація цирозів печінки»: довідник / Колеснікова О.В.; за ред. Н.В. Харченко.- Київ,2022. <https://ukrgastro.com.ua/news/klasifikaciya-hvorob-organiv-travlennya>
13. Клінічна фармакологія: підручник / за ред. О.М. Біловола; Базалєєва І.В., Барало Р.П., Вакалюк І.І., Вірстюк Н.Г., Кірієнко О.М., Тверетінов О.Б., Фадєєнко Г.Д. та ін.- Вінниця: Нова книга, 2021. -544 с. <http://nk.in.ua/pdf/1957.pdf>
14. Клінічно-рентгенологічний атлас з діагностики захворювань легень / [Л.Д. Тодоріко, І.О. Сем'янів, В.П. Шаповалов, А.В. Бойко]; за ред. проф. Л.Д. Тодоріко. - Чернівці: Медуніверситет, 2013. - 342 с.
15. Коморбідність неінфекційних захворювань: керівництво для лікарів / Гріднев О.Є., Запровальна О.Є., Ісаєва Г.С., Коваль С.М., Колеснікова О.В., Копиця М.П., Крахмалова О.О., Несен А.О., Рудик Ю.С., Серік С.А., Топчій І.І., Фадєєнко Г.Д., Чернишов В.А., Шалімова А.С.- Харків: ТОВ «Дім Реклами», 2020.- 212 с. https://therapy.org.ua/files/Коморбідність_2020.pdf
12. Невідкладна медична допомога: навч. посібник / К.М. Амосова, Б.Г. Безродний, О.А. Бур'янов, Б.М. Венцківський та ін.; за ред. Ф.С. Глумчера, В.Ф. Москаленка. - К.: Медицина, 2006. - 632 с.
13. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. -5-е вид., пероб. і доп.-К.: Медицина, 2023.- 560 с.
14. Організація надання невідкладної медичної допомоги у військових частинах (зкладах) збройних сил України: методичні рекомендації.-2-е вид., перероб. і доп. -К.: ГВМКЦ «ГВКГ», 2014. - 144 с.
15. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. В 3 т. Том 1: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів.- Вінниця: Нова книга, 2009. - 640 с.
16. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. В 3 т. Том 2: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів.- Вінниця: Нова книга, 2009 - 784 с.
17. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. В 3 т. Том 3: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів.- Вінниця: Нова книга, 2010. - 1006 с.
18. Практикум із внутрішньої медицини: Терапія: навчальний посібник / О.С. Стасишин, Р.В. Задорожний, В.О. Сінюгіна та ін.; за редакцією О.С. Стасишин.- К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2021.- 136 с.
19. Практикум з внутрішньої медицини: навч. пос. / К.М. Амосова, Л.Ф. Конопльова, Л.Л. Сидорова, Г.В. Мостбауер та ін. - К.: Український медичний вісник, 2012 р. - 416 с.

20. Рудик Ю.С., Пивовар С.М. Синдром низького трийодтироніну та серцева недостатність: клінічні, фармакогенетичні й терапевтичні аспекти: монографія.- Харків, 2023.- 264 с. <https://therapy.org.ua/files/>

21. Свінцицький А.С., Мойсеєнко В.О. Діагностика та лікування хвороб нирок: навчально-методичний посібник. - Київ: Медкнига, 2014. - 404 с

22. Синдром низького трийодтироніну та СН.pdf Неінфекційні захворювання в період та після збройних конфліктів / за редакцією члена-кор. НАМН України, проф. Г.Д. Фадєєнко. - Харків: ТОВ «Дім Реклами», 2022.- 248 с. <https://amnu.gov.ua/vydano-naukovu-monografiyu-neinfekcijni-zahvoryuvannya-v-period-ta-pislya-zbrojnyh-konfliktiv/>

23. Стандарт інфекційного контролю за туберкульозом в лікувально-профілактичних закладах, місцях довгострокового перебування людей та проживання хворих на туберкульоз, затверджений наказом МОЗ України 18.08.2010 р. № 684.

24. Сучасна практика внутрішньої медицини: навчальний посібник для студентів VI курсу медичних ВНЗ IV рівня акредитації / за ред. О.М. Біловола, П.Г. Кравчуна, Л.А. Лапшиної. - Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012.-644 с.

25. Сучасна діагностика основних хвороб серцево-судинної системи: навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів V курсів мед. факультетів ВНЗ IV рівня акредитації з дисципліни «Внутрішня медицина» / П.Г. Кравчун, О.М. Шелест, М.І. Кожин, О.Ю. Борзова та ін.; за ред. П.Г. Кравчуна. - Харків: ХНМУ, 2016.- 194 с.

26. Сучасні технології організації протидії розповсюдженню ВІЛ/СНІДу та наркозалежності: роль первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини / К. Беренс, О.І. Висоцька, О.А. Голубовська, І.В. Кузін, Г.М. Виноградова.- Київ: КІМ, 2015. - 495 с.

27. Тодоріко Л.Д., Бойко А.В. Основні синдроми й методи обстеження в пульмонології та фтизіатрії: навчальний посібник для самостійної роботи студентів старших курсів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. - Київ: Медкнига, 2013. - 432 с.

28. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Ко-інфекція (Туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД), затверджений наказом МОЗ України 31.12.2014 р. № 1039.

29. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дорослим «Туберкульоз», затверджений наказом МОЗ України 04.09.2014р. №620.

30. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих»: Наказ МОЗ України від 8.06.2015 №327 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при кашлі".

31. Фещенко Ю.І. Організація контролю за хіміорезистентним

туберкульозом. Виробниче видання. - К.: Здоров'я, 2013. - 704 с.

32. Фтизіатрія: підручник для мед. ВНЗ IV рівнів акредитації / В. І. Петренко, Л. Д. Тодорико, О. С. Шевченко та ін; під ред. В. І. Петренко.- К.: Медицина, 2015. - 472 с.

33. Фтизіатрія: навчальний посібник для самостійної роботи студентів старших курсів, лікарів-інтернів та практичних лікарів / за ред. проф. Л.Д. Тодоріко. - Чернівці: Медуніверситет, 2012.-521 с.

34. COVID-19 та постковідний синдром в фокусі ускладнень: керівництво для лікарів / за ред. член кореспондента НАМН України, професора Фадєєнко Г.Д.- Харків, 2021.- 390 с. [https://therapy.org.ua/files/COVID 19 та постковідний синдром_2021.pdf](https://therapy.org.ua/files/COVID_19_та_постковідний_синдром_2021.pdf)

Додаткова:

1. Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник / Ф.С. Глумчер, Л.П. Чепкий, Л.В. Усенко та ін.; за ред. Ф.С. Глумчера. - К.: ВСВ «Медицина», 2010.-336 с.

2. Військова та клінічна токсикологія: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / за ред. М.М. Козачка. - Київ, 2007. - 376 с.

3. Військова токсикологія, радіологія, медичний захист : підручник / О. Є. Левченко [та ін.] ; Укр. військово-мед. акад. МО України. -Київ : Чалчинська Н.В., 2017. - 788 с.

4. Військова терапія : навчальний посібник до практичних занять з внутрішньої медицини для студентів 5 курсу медичних факультетів : у 2-х ч. Ч. 1 / В. А. Візір, О. В. Деміденко, А. С. Садошов [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. – 272 с.

5. Клінічний протокол антиретровірусної терапії ВІЛ-інфекції у дорослих та підлітків: Наказ МОЗ України № 551 від 12.07.2010 р.

6. Клінічний протокол лікування хворих на мультирезистентний туберкульоз протитуберкульозними препаратами II ряду, закупленими за кошти Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією: Наказ МОЗ України № 126 від 15.02. 2013 р.

7. Петренко В.И., Рознатовская Е.Н., Радыш А.В. Побочные действия противотуберкулезных препаратов: учебное пособие. - Киев: ТОВ «ВІТ-А-ПОЛ», 2014.- 103 с.

8. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти, діагностика та лікування / за ред. акад. В.М. Коваленка, проф. М.І. Лутая, проф. Ю.М. Сіренка, проф. О.С. Сичова. -6-е вид., перероб. і доп.- К.: МОРІОН, 2023.- 320 с.

9. Свінцицький А.С., Яременко О.Б., Пузанова О.Г., Хомченкова Н.І. Ревматичні хвороби та синдроми. - К. : Книга плюс , 2006. - 680 с.

10. Тітов І.І., Волошинський О.В., Дацюк О.І. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах: навч. посібник для студ. вищих мед. навч. закладів.-5-те вид., допов. і випр.- Вінниця : Нова Книга,

2012. – 344 с.: іл.

11. Aging as a Medical and Social Problem: Attitude to Aging in Different SocioDemographic Groups / Kolesnikova O., Yevdokymova I., Zaprovalna O., Chupina V., Jnied Laith.- Chisinau: LAP Lambert Academic Publishing, 2022.- 68 p. (закордонна публікація) <https://www.amazon.co.jp/-/en/Olena-Kolesnikova/dp/6204954709>

12. Cardiometabolic indicators as predictors of early vascular aging. In Patients With Nonalcoholic Fatty Liver Disease And Subclinical Hypothyroidism / Kolesnikova O.V., Vysotska O.V., Vovk K.V., Potapenko A.V., Radchenko A.O., Chupina V.I.- Saarbruchen: Lambert Academic Publishing, 2020.- 72 p. <https://www.lap-publishing.com/catalog/details//store/gb/book/978-620-2-52872-6/cardiometabolic-indicators-as-predictors-of-early-vascular-aging>

13. Kolesnikova O., Nemtsova V., Isayeva A. Early Assessment of the Risk of Developing Subclinical Hypothyroidism and Cardiovascular Risk in Patients with Nonalcoholic Fatty Liver Disease // New Frontiers in Medicine and Medical Research.- London: B P International, 2021.- P.83-90. <https://stm.bookpi.org/NFMMR-V11/article/view/3693>

Електронні ресурси

1. World Health Organization. WHO global strategy for the surveillance and monitoring of HIV drug resistance 2012 (http://www.who.int/hiv/pub/drugresistance/drug_resistance_strategy/cn.pdf)
2. European LeukemiaNet recommendations for the management of chronic myeloid leukemia: 2013 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4915804/>
3. Chronic myeloid leukemia: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up/http://annonc.oxfordjournals.org/content/23/suppl_7/vii72.full
4. Chronic Lymphocytic Leukaemia: ESMO Clinical Practice Guidelines /<http://www.esmo.org/Guidelines/Haematological-Malignancies/Chronic-Lymphocytic-Leukaemia>
5. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18216293>
6. <http://www.dec.gov.ua/mtd/reestr.html>
7. <http://www.strazhesko.org.ua/advice>